

дитина, на кого вона у чомусь із казкових героїв схожа і розповісти про це групі однолітків); “Мій казковий світ” (дітям пропонувалося уявити, що у кожного є свій власний казковий світ у якому є різні герої, розповісти про нього). Так, Рома Т. придумав таку історію: “У моєму світі живу Я і ще багато різних чоловічків. Вони всі дуже різні, але більшість із них добрі й гарні. Серед них є гарні як Кириак – сильні, вірні друзям й справедливі, а іноді туди вриваються такі як Змій – хитрі й жорстокі, але ми з ними боремося...”

Проведена робота сприяла переходу дітей на новий якісний рівень. Вони не лише виявляли здатність до передачі емоцій та почуттів різними засобами вираження, а й навчали інших дітей своїм умінням, тим самим виявляючи активну усталено позитивну суспільно значущу позицію партнера при спілкуванні з іншими дітьми. Діти показали відносну широту свого внутрішнього світу, уміння його розкривати. Надбанням проведеної роботи з дітьми цього рівня стало їх уміння координувати свій настрій, підвищувати його, розраджувати інших дітей.

Висновки. Таким чином, результати проведеної роботи за емоційним напрямом показали позитивну динаміку розвитку показників ціннісного ставлення до себе у старших дошкільників, що знайшло своє відображення у переході дітей до якісно вищого рівня сформованості ціннісного ставлення до самих себе.

Подальше висвітлення результатів експериментальної роботи за даною технологією передбачається у наступних статтях, присвячених розкриттю особливостей роботи за соціальним напрямом.

Література:

1. Світлична С.П. Реалізація інформаційно-збагачувальної стадії експериментальної технології виховання дітей старшого дошкільного віку засобами народної педагогіки Слобожанщини / С. П. Світлична // Вісник Київського міжнародного університету. Серія: Педагогічні науки: Зб. наук. праць за ред. Л. В. Артемової, В. В. Ягупова. – К.: КиМУ, 2006. – Вип. 8. – С. 294-301.

2. Світлична С.П. Реалізація інтелектуального напрямку технології виховання ціннісного ставлення до себе в старших дошкільників засобами народної педагогіки Слобожанщини / С. П. Світлична // Вісник Київського міжнародного університету. Серія: Педагогічні науки: Зб. наук. праць. – К.: КиМУ, 2009. – Вип. 13. – С. 263-275.

3. Світлична С.П. Реалізація фізичного напрямку технології виховання дітей старшого дошкільного віку засобами народної педагогіки Слобожанщини / С. П. Світлична // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: наукова монографія / За ред. проф. Єрмакова С. С. – Харків: ХДАДМ (ХХП), 2005. – № 24. – С. 98-102.

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОЇ ФРАЗЕОЛОГІЇ

УДК: 378.013+400 (420)

Балабуха К.В.

У статті розглядається проблема збагачення словникового запасу іношомовними фразеологічними одиницями. Автор розкриває особливості навчання фразеологічного фонду іношомовної мови з урахуванням методично-релевантних характеристик цього навчального матеріалу. Описує розроблену систему вправ для засвоєння іношомовних фразеологізмів.

ОСНОВНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ ОБУЧЕНИЯ ИНОЯЗЫЧНОЙ ФРАЗЕОЛОГИИ

Балабуха Е. В.

В статье рассматривается проблема обогащения словарного запаса обучаемых иноязычными фразеологическими единицами. Автор раскрывает особенности изучения фразеологического фонда иностранного языка с учетом методически-релевантных характеристик этого учебного материала. Описывает систему упражнений для усвоения иноязычных фразеологизмов.

BASIC PRINCIPLES OF TEACHING FOREIGN LANGUAGE IDIOMS

K. V. Balabukha

This article concerns the problem of enriching vocabulary with phraseological units. The author discloses specific features of studying idiomatic expressions considering methodologically relevant characteristics of this teaching material. The system of exercises for phraseological units acquisition has been worked out.

Економічні й соціально-культурні зміни, що відбуваються у сучасному світі, сприяють зростанню міжкультурної комунікації, розширенню співробітництва в міжнародних освітніх проєктах, а також зростанню професійних контактів між представниками різних культур. Все це вимагає від фахівця професійної компетентності, невід'ємними показниками якої є вільне володіння іноземною мовою й нормами міжкультурного спілкування. У зв'язку з цим, при навчанні іноземної мови пріоритетного значення набуває проблема підготовки студентів до міжкультурної комунікації як важлива умова їхнього інтегрування в полікультурне суспільство.

Досконале опанування іноземної мови в сучасному розумінні передбачає глибоке знання її соціокультурного компонента. Відповідно до цього, особливої актуальності набуває уведення широкого об'єму фразеологічних одиниць до обов'язкового курсу вивчення іноземних мов, оскільки переважна частина фразеологічного фонду мови характеризується наявністю соціокультурної складової. Внутрішня форма та походження багатьох фразеологічних одиниць свідчить про тісну взаємообумовленість культурних і мовних факторів, що відображають специфіку образного відтворення народом довкілля. Соціокультурний компонент взаємодіючих іноземних та опорної рідної мови вважається на сучасному етапі невід'ємною частиною мовної освіти, сприяє значною мірою процесу соціалізації особистості, її культурному самовизначенню та формуванню міжкультурної компетенції. Залучення соціокультурного компонента, що міститься у фольклорі, мовних символах, фразеологічних одиницях, зокрема прислів'ях і приказках, до навчально-мовленнєвої діяльності, є необхідною умовою формування готовності до міжкультурного спілкування.

Отже, завданнями цієї статті є визначення труднощів, що виникають при вивченні фразеологічного фонду іноземної мови та виокремлення відповідних особливостей навчання цього лексичного матеріалу.

Вивчення фразеології іноземної мови завжди викликало великий інтерес з боку мовознавців. Однак, означена галузь мовознавства є маловивченою з боку дидактиків та методистів. Аналіз науково-методичної літератури з проблеми

навчання фразеологізмів на матеріалі різних мов (А. Альохіна, К. Баранцев, Г. Гребницький, Т. Дьоміна, Т. Іванова, Л. Кожуховська, Л. Косман, І. Кракова, А. Лісс, П. Литвинов, А. Подосінікова, К. Середина, В. Столяр, В. Усата, Д. Ужченко, Т. Форостюк, Н. Шехтман,) засвідчив, що методологічні засади використання фразеологічних одиниць ще недостатньо розроблені, не приділяється необхідна увага вивченню прислів'їв і приказок із їх виховним потенціалом у методиці викладання іноземної мови. Отже, залучення фразеологічних одиниць до вивчення іноземної мови на сьогоднішній день залишається епізодичним, не пов'язаним у цілісну методичну систему.

Відсутність такої системи призводить до того, що викладачі використовують основні принципи вивчення лексики при навчанні фразеологічних одиниць. Означений підхід не є виправданим, оскільки повне ототожнення принципів навчання фразеології із методичними прийомами вивчення іншомовної лексики має деякі недоліки, одним із яких є неврахування певних труднощів вивчення фразеологічного складу мови. Розглянемо їх.

Перше утруднення при вивченні фразеології іноземної мови полягає в основній відмінності фразеологізму від вільного словосполучення - у семантичному перетворенні компонентного складу. При цьому, фразеологічні одиниці зовні нагадують вільні синтаксичні одиниці, але в семантичному плані становлять єдине неподільне поняття. Наприклад, (англ.) "the rotten apple" - зіпсована людина (фразеологізм), "the rotten apple" - гниле яблуко (вільне словосполучення).

Другим утрудненням фразеологічного аспекту є те, що найчастіше фразеологічна одиниця в рідній мові відповідає зовсім іншій одиниці в іноземній мові. (англ.) a big-wig - впливова людина (буквально "великий парик"). Тут криється серйозна небезпека неправильного тлумачення, заміна іншомовного фразеологізму калькою у рідній мові.

Третє утруднення полягає у тому, що для перекладу фразеологізмів необхідно звертатися до фразеологічних словників, оскільки тільки в них ураховуються фактори переосмислення кожної фразеологічної одиниці й дається найбільш адекватний еквівалент рідної мови.

Нарешті, четверте ускладнення пов'язано з різницею шляхів виникнення певної частини фразеологізмів. Найчастіше фразеологічні одиниці мають споконвічне походження, пов'язане із суттєво національними особливостями функціонування народу - носія мови. Візьмемо для порівняння українське "з вогню та у полум'я", тобто потрапити в гіршу ситуацію, і німецьке "aus dem Regen in die Traufe" (буквально: з дощу у зливу) і англійське "to carry coals to Newcastle" і українське "у ліс дрова возити". Тільки, володіючи фоновими знаннями, які несуть екстралінгвістичну інформацію, можливо правильне встановлення конотативного аспекту фразеологізму й знаходження еквівалентної одиниці в рідній мові. Тому можна стверджувати, що соціокультурний компонент взаємодіючих іноземних та опорної рідної мови є на сучасному етапі невід'ємною частиною мовної освіти.

Зазначені труднощі виникають насамперед при читанні художніх текстів з образним мовленням, при невдалому перекладі фразеологічної одиниці втрачається не тільки краса, виразність і своєрідність мови автора, індивідуальність його стилю, але, навіть, загальний зміст може бути повністю змінено. Зіткнувшись у процесі читання із проблемою еквівалентного використання фразеолог-

ічних одиниць у різних мовах, студент найчастіше починає сумніватися в адекватності вживання фразеологізмів в інших видах мовної діяльності. За цим здебільшого слідує відмова від активного застосування. Усі вищезазначені труднощі складають методично-релевантні характеристики фразеологічного матеріалу і впливають на методику його викладання.

Вивчення фразеології здебільшого здійснюється за тими самими етапами і відповідними прийомами, що й опанування іншомовної лексики. Будемо вважати встановленим, що зазначені методично-релевантні характеристики фразеологічних одиниць обумовлюють появу розходжень між методами навчання лексичного й фразеологічного матеріалу. У ході нашого дослідження було проведено аналіз провідних методів і прийомів навчання лексики іноземної мови з метою виокремлення тих, що найбільшою мірою співвідносяться з труднощами вивчення фразеологічного фонду мови.

В основу досліджуваної системи покладено положення Я. Коменського про три рівні навчання: спочатку повинна працювати думка, далі - пам'ять, потім - руки [2], що відповідає трьом рівням засвоєння - ознайомленню, первинному закріпленню й застосуванню. Виокремлення означених рівнів базувалося на синтезі основних етапів роботи над лексичним матеріалом, запропонованих методистами Н.Гез та О.Миролюбовим (ознайомлення з новим матеріалом, первинне закріплення, розвиток умінь і навичок використання лексики в різних видах мовленнєвої діяльності) [6:205] та рівнів засвоєння, запропонованих І.Лернером та В.Краєвським (сприйняття, осмислення, запам'ятовування; застосування знань у схожій ситуації за зразком; застосування знань у новій ситуації) [5].

На кожному рівні діють свої закономірності, які необхідно брати до уваги при побудові навчального процесу зі збагачення словника студентів фразеологічними одиницями. Опишемо їх.

Рівень ознайомлення представлений трьома підсистемами: сприйняттям, осмисленням й узагальненням іншомовної фразеології. Сприйняття іншомовних фразеологічних одиниць має свої особливості. По-перше, воно ускладнено як структурно, так і семантично. Ці труднощі полягають у розпізнаванні структури й співвіднесенні роздільно оформлених компонентів фразеологічної одиниці в одне семантичне ціле, без чого розуміння змісту неможливо. Тому система завдань в обов'язковому порядку повинна містити різні варіанти вправ на формування навичок швидкого впізнавання фразеологічної одиниці.

По-друге, повноцінне сприйняття іншомовної фразеологічної одиниці неможливо без уявлення ситуації, в якій вона функціонує. Наприклад, для усвідомленого сприйняття німецького фразеологізму "Wer "A" sagt, mu? auch "B" sagen" (дослівно: хто сказав "А", повинен сказати й "Б") у пам'яті студентів повинні виникнути еталони можливих життєвих ситуацій (або перцептивні гіпотези - термін П.Зінченко) [1:29], в яких ця одиниця вживається. Тому викладачеві варто провокувати роботу уяви, за рахунок розвитку вмінь передбачити побачити контекст, задум, ситуацію, типovu для функціонування певного фразеологізму. При введенні лексики вчені (А.Кліментенко й О.Миролюбов) також віддають перевагу ситуативному (або контекстному) способу репрезентації, оскільки вважають, що "у контексті проявляються багато істотних властивостей лексичних одиниць, які поза лексичним оточенням залишаються нерозкритими" [6:251].

Осмислення означає включення матеріалу в систему вже сформованих асоціацій, пов'язування вже знайомого матеріалу з незнайомим. Ефективність процесу осмислення прямо залежить від якості попередньої семантизації фразеологічної одиниці. На нашу думку, при її семантизації виникає значна відмінність методики вивчення фразеологічного фонду мови. Спираючись на методично-релевантні ознаки фразеологізмів як навчального матеріалу, ми вважаємо, що введення будь-якого фразеологізму повинно насамперед перекладатися за допомогою перекладного методу. Підкреслимо необхідність буквального перекладу рідною мовою кожної складової фразеологічної одиниці задля ефективнішого розуміння її переосмислення. Корисність буквального перекладу зазначають і зарубіжні методисти (С. Gallette, L. Keating, С. Viens). За словами науковців, контраст між змістом вислову та його перекладом рідною мовою часто настільки вражаючий, що таке порівняння сприяє його ефективному запам'ятовуванню. Автори вважають, що "порівняння дивного звучання дослівного перекладу ідіоми, якого треба уникати у спілкуванні та літературного варіанту, робить процес вивчення фразеології мимовільним" [8:27].

У свою чергу, Т. Іванова, І. Кракова наголошують, що розкриття змісту фразеологічної одиниці доцільно здійснювати засобом наведення відповідної історико-країнознавчої інформації та контекстуального розгляду фразеологізму (від вилучення інформації про узус у якій-небудь соціальній сфері і до наведення конкретних історичних пояснень) [2;4].

Отже, при навчанні іншомовної фразеології найбільш повне осмислення досягається тоді, коли всі боки значення іншомовної фразеологічної одиниці - лексична, стилістична, контекстуальна синтезуються в єдине значення або зміст.

Третя підсистема ознайомлення - узагальнення іншомовної фразеологічної одиниці відрізняється трьохрівневою структурою даної когнітивної процедури: узагальнення на рівні граматичної форми; узагальнення на рівні лексичного значення; узагальнення на рівні контекстуального вживання. Тільки сукупність усіх узагальнених відомостей дозволить студентам нормативно правильно й функціонально адекватно оперувати фразеологічними одиницями. [2].

Другий рівень вивчення фразеології, рівень первинного закріплення, характеризується активною перетворювальною діяльністю над об'єктом, що засвоюється. Він так само представлений трьома підсистемами: запам'ятовуванням, відтворенням на дофразовому рівні і повторенням іншомовної фразеології на надфразовому рівні.

У нашому випадку характер мнемічних операцій визначається специфікою іноземної мови як предмета, що полягає у необхідності зафіксувати в пам'яті не тільки зміст, але і мовні засоби його вираження. Тому система завдань, що спрямована на запам'ятовування іншомовної фразеології, поряд з певним змістом повинна актуалізувати й словесну форму, в якій воно виражається.

Друга підсистема первинного закріплення іншомовної фразеології - відтворення на дофразовому рівні має призначення тренінгу, при чому, чим більше розумових зусиль додається до того, щоб організувати інформацію, додати їй цілісну, осмислену структуру, тим легше вона потім відтворюється.

При навчанні іншомовної фразеології відтворення зразка мовлення, що засвоюється, здійснюється переважно на дофразовому і фразовому рівнях. На дофразовому рівні фразеологічні одиниці відтворюються у їх словниковому виді, в

неоформлених у цілісні фрази словосполученнях. Багаторазовість відтворення досягається шляхом використання різних засобів навчання (наприклад, карток, серії малюнків з новими фразеологічними одиницями і їх перекладом на рідну мову). На фразовому рівні студенти відтворюють фразеологізми в самостійно сконструйованих реченнях зі збереженням лексичних засобів вираження, а також граматичних, фонетичних, стилістичних і контекстуальних норм.

Завдання цієї підсистеми полягає у профілактиці забування, при цьому процес забування йде тим повільніше, чим більше зв'язків знову вивченим і вже відомим матеріалом вдалося реалізувати. Студенти повинні вивчити фразеологічний матеріал у різних граматичних формах, включати її у синтаксичні схеми, які ними засвоєні, в тому числі, й у ті, в яких ці фразеологізми раніше не вживалися. Тому повторення здійснюється здебільшого на надфразовому рівні. Уважаємо за необхідне впроваджувати творчі мовні вправи, бо при повторенні фразеологічного матеріалу студенти по-різному комбінують речення або групи речень. За Г.Роговою, якщо на етапі повторення висловлювання, метою якого є передавання інформації, моделюється студентами самостійно, не зважаючи на ймовірну незв'язність висловлювання або наявність помилок, це означає, що такому висловлюванню властиві такі характеристики, як умотиваність, комунікативна спрямованість, ситуативна обумовленість і структурна оформленість [7:115-116].

Останній рівень вивчення іншомовної фразеології – застосування – складається із трьох підсистем, а саме: застосування знань у стандартних ситуаціях, перенесення знань у частково нові ситуації, організація творчої самостійної діяльності. Застосування знань у стандартних ситуаціях означає оперування фразеологічною одиницею на надфразовому рівні у відомому лексико-семантичному оточенні в усіх основних видах іншомовної мовної діяльності: читанні, аудіюванні, говорінні, письмі. Головне завдання цього рівня полягає в оволодінні слововживанням у двох аспектах: у власному мовленні й у мовленні інших.

Мовна практика підтверджує, що засвоєний фразеологізм часто важко впізнати, особливо в усному мовленні, оскільки він «маскується» новим оточенням, змінює свій зовнішній вигляд. Звідси випливає, що фразеологізми, які ввійшли до словникового запасу, повинні використовуватися на рівні застосування знань у стандартних ситуаціях подвійно: як в інтересах говоріння (репродуктивний аспект), так і в інтересах читання та слухання (рецептивний аспект).

Нарешті, організація творчої самостійної діяльності як остання підсистема в засвоєнні іншомовної фразеології припускає складний шлях породження мовлення від думки через вербальне кодування мовного повідомлення до продукування власних зразків мовлення. Цього можна досягти за допомогою пред'явлення у ході заняття проблемного й емоційно насиченого екстралінгвістичного об'єкта у вигляді ситуації, заданої фразеологізмом, короткого фільму-епізоду, оповідання, сюжетної картини, зміст яких також може бути розгорнуто прокоментовано фразеологізмом.

Спираючись на зазначені вище основні положення навчання фразеології ми розробили систему вправ для засвоєння фразеологічних одиниць. Так, на рівні ознайомлення було запропоновано вправи на сприйняття, розпізнавання, розуміння фразеологічних одиниць та узагальнення їх семантико-стилістичних особливостей. Серед них некомунікативні / умовно-комунікативні, рецептивні /

репродуктивні, контекстні / неконтекстні, одномовні вправи. Зауважимо, що на кожному рівні засвоєння фразеологічних одиниць пропорційне наповнення навчального процесу вправами різних видів не було однаковим, оскільки, на нашу думку, на кожному з рівнів необхідно надавати перевагу тим видам вправ, які адекватні завданням рівня. Так, на рівні ознайомлення надавалася перевага некомунікативним видам вправ.

На рівні первинного закріплення пропонувалися вправи, спрямовані на запам'ятовування, відтворення та повторення фразеологізмів в аналогічних комунікативних ситуаціях. До них належать умовно-комунікативні, репродуктивні / рецептивні, двомовні / одномовні, контекстні, трансформаційні, підстановочні вправи. На означеному рівні надавалася перевага умовно-комунікативним вправам, які складали близько 70% від загальної кількості вправ.

На рівні застосування було використано вправи для автоматизації вживання фразеологічних одиниць у стандартних та частково нових ситуаціях, а також у варіативних ситуаціях спонтанного мовлення. До них входили комунікативні, контекстні, рецептивно-продуктивні / продуктивні, одномовні вправи. На означеному етапі перевага надавалася комунікативним видам вправ, які складають близько 60% від загальної кількості вправ.

Ефективність використання розробленої системи вправ у навчання фразеологічного фонду мови перевірялася шляхом контролю засвоєння матеріалу у контрольній та експериментальній групах за допомогою міні-тестів у ході кожного заняття. Отримані дані рівнів засвоєння фразеологічних одиниць (45% - у контрольній та 86% - у експериментальній групах) свідчать про доцільність використання системи вправ, розробленої нами на базі основних положень вивчення фразеологічних одиниць у практиці навчання іноземних мов.

Отже, аналіз значного обсягу теоретичного матеріалу дозволив дійти висновку, що вивчення фразеологізмів сприяє збагаченню словникового запасу студентів, розвитку виразного мовлення, підвищенню культурного рівня спілкування та підготовці до міжкультурного спілкування. Оскільки фразеологічні одиниці відносяться до лексичного фонду мови, що зумовлено збігом ряду їх мовних функцій та семантичних ознак, то вважаємо природним використання методики навчання лексики іноземної мови як базису для розробки прийомів збагачення мовлення студентів (або учнів) фразеологізмами. Однак урахування певних методично-релевантних ознак фразеологічних одиниць пояснює наявність деяких особливостей у методиці навчання іншомовної фразеології.

Література:

1. Зинченко П.И. Продуктивное восприятие / П.И. Зинченко // Вопросы психологии. - 1971. - №6. - С. 27-42.
2. Иванова Т.В. Отбор и основы обучения немецким фразеологизмам на старших курсах языковых факультетов: дис... кандидата пед. наук : 13.00.02 / Иванова Татьяна Владимировна. - Владимир, 2002. - 226 с.
3. Каменский Я.А. Избранные педагогические сочинения / [сост. Л.М. Яременко та ін.]. - М.: Учпедгиз, 1939. - 317 с. - (сочинения в 2 т. / Педагогическая библиотека).
4. Кракова И.А. Развитие познавательной самостоятельности студентов при изучении фразеологии в неязыковом вузе (общепедагогический аспект): дис... кандидата пед. наук: 13.00.02 / Кракова Ирина Александровна. - Саратов, 2000. - 204 с.

5. Лернер И.Я. Процесс обучения и его закономерности / Исаак Яковлевич Лернер. - М., 1980. - 240 с.

6. Методика обучения иностранным языкам в средней школе: учебник / [Гез Н.И., Ляховицкий М.В., Миролубов А.А. и др.] - М.: Высш.школа, 1982. - 373 с.

7. Рогова Г. В. Методика обучения английскому языку / Г.В. Рогова [учебное пособие для педагогических институтов и факультетов иностранных языков]. - Л.: Просвещение, 1975. — 312 с.

8. Gullette C.C., Keating V.C., Viens C.P. Hints on teaching vocabulary / Анна Петровна Грызулина: на англ. яз. // Хрестоматия по методике преподавания иностранных языков [Учебное пособие для педагогических институтов по специальности “иностраный язык”]. - М.: Просвещение, 1983. - С. 27-29.

СПРЯМОВАНІСТЬ НА ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ У МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

УДК: 378.013+613.7

Баштовенко О.А.

Дослідження присвячено аналізу категорій здоров'я, здорового способу життя. Вивчалася спрямованість на здоровий спосіб життя у студентів – майбутніх вчителів фізичної культури.

Ключові слова: здоров'я, здоровий спосіб життя, спрямованість, аспекти здорового способу життя.

НАПРАВЛЕННОСТЬ НА ФОРМИРОВАНИЕ ЗДОРОВОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ У БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ

Исследование посвящено анализу категорий здоровья, здорового образа жизни. Изучалась направленность на здоровый образ жизни у студентов - будущих учителей физической культуры.

Ключевые слова: здоровье, здоровый образ жизни, направленность, аспекты здорового образа жизни.

THE ORIENTATION ON THE FORMING OF THE HEALTHY WAY OF LIFE OF THE FUTURE TEACHERS OF THE PHYSICAL EDUCATION

Bashtovenko O.A.

The research is devoted to the analysis of the categories of health, healthy way of life. The orientation on the healthy way of life for students - future teachers of physical culture has been discussed.

Keywords: health, healthy way of life, orientation, aspects of healthy way of life.

Першорядна роль в збереженні і формуванні здоров'я людини належить її способу життя, цінностям, установкам. Одним із шляхів вирішення цієї проблеми є орієнтація майбутніх вчителів, особливо вчителів фізичного виховання, на валеологічні аспекти педагогічної діяльності. Для цього необхідно в педагогічних університетах організувати навчальний процес так, щоб студенти могли отримати необхідні знання, уміння і навички для формування у школярів спрямованості на здоровий спосіб життя [див. 1, 2].